

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI
"REMZI ADEMAJ"

5

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e katërt e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Remzi Ademaj" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

10 FAKTE TË RËNDËSISHME NGA OBSH: SI KA NDIKUAR NDOTJA E AJRIT NË SHËNDETIN E FËMIJËVE

Një ambient i sigurt, i shëndetshëm dhe mbrojtës është i nevojshëm që fëmijët të rriten dhe zhvillohen të shëndetshëm.

Në vitin 2015, ulja e rreziqeve mjedisore mund të kishte parandaluar më shumë se treçerekun e 5.9 milionë vdekjeve të fëmijëve nën 5 vjeç. Fëmijët janë sidomos të ndjeshëm ndaj ndotjes së ajrit, substancave të dëmshme, ndryshimeve klimaterike dhe higjienës së dobët.

Në mars të vitit 2017, OBSH publikoi botimin e dytë të studimit “Të trashëgojmë një botë të qëndrueshme: Atlasi i shëndetit të fëmijëve dhe mjedisi”, që nënvizon ndikimin e mjedisit tek shëndeti i fëmijëve dhe rekomandon zgjidhje për parandalimin e sëmundjeve dhe vdekjeve në të ardhmen.

Fakt 1: Më shumë se 1 në 4 vdekje mund të ishin parandaluar duke pastruar mjedisin

Çdo vit, faktorët e rrezikshëm mjedisorë, si ndotja e ajrit brenda dhe jashtë ambienteve të shtëpisë, tymi i duhanit dhe higjiena e dobët marrin jetët e 1.7 milionë fëmijëve nën 5 vjeç – 26% e vdekjeve të fëmijëve.

Fakt 2: Në mbarë botën janë shtuar rastet me astmë tek fëmijët

Në të gjithë botën, 11-14% e fëmijëve të moshës 5 vjeç e sipër shfaqin simptoma të astmës. Shumë nga këto simptoma janë të lidhura me ndotjen e ajrit, tymin e duhanit, polenet, myku dhe lagështia.

10 FAKTE TË RËNDËSISHME NGA OBSh: SI KA NDIKUAR NDOTJA E AJRIT NË SHËNDETIN E FËMIJËVE

Fakt 3: Ndotja e ajrit është një ndër faktorët më të rrezikshëm mjedisorë në shëndetin e fëmijëve

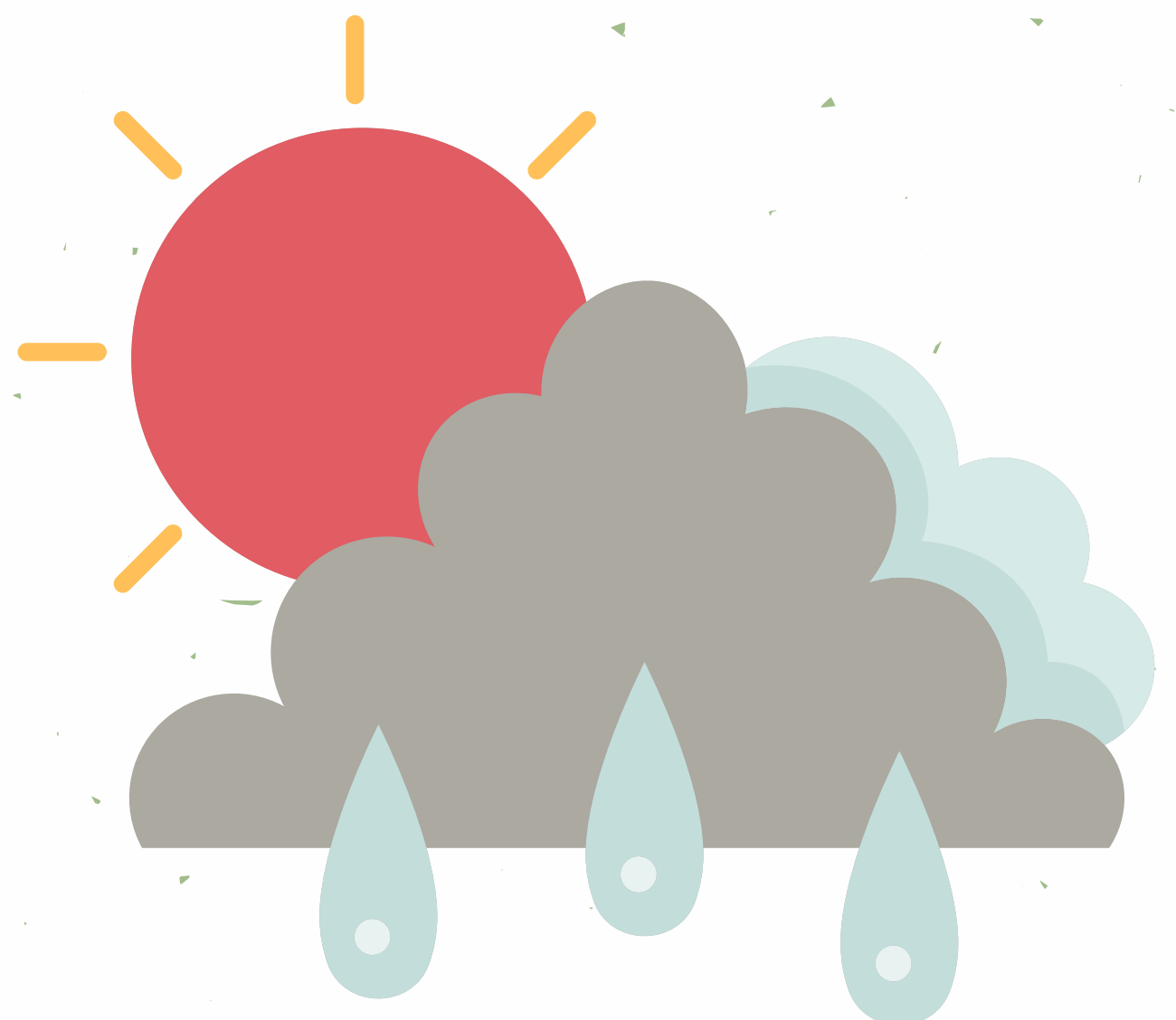
Çdo vit, më shumë se 570 mijë fëmijë nën 5 vjeç vdesin nga sëmundjet respiratore, si pneumonia, e lidhur me ndotjen e ajrit brenda dhe jashtë ambienteve të shtëpisë dhe tymi i duhanit.

Fakt 4: Aksesit në ujë dhe higjienë të pastër mund të kishte parandaluar 361 mijë vdekje të fëmijëve nga diarreja

Sëmundjet e diarresë janë ndër shkaktarët kryesorë të vdekjeve tek fëmijët nën 5 vjeç. Çdo vit, 361 mijë fëmijë nën 5 vjeç vdesin nga diarreja, që mund të ishin parandaluar duke siguruar ujë dhe higjienë të pastër dhe mbylljen e kanaleve të ujërave të zeza.

Fakt 5: Helmimet akute nga pesticidet gjatë fëmijërisë mund të vënë rrezik jetën

Pesticidet kimike përdoren gjerësisht për të mbrojtur prodhimet bimore nga insektet apo për të larguar mushkonjat nga shtëpia. Përdorimi i pasigurt, ruajtja dhe hedhja vend e pa vend e pesticideve janë ndër shkaktarët kryesor të helmimit akut tek fëmijët.

10 FAKTE TË RËNDËSISHME NGA OBESH: SI KA NDIKUAR NDOTJA E AJRIT NË SHËNDETIN E FËMIJËVE

Fakt 6: Malaria ka shkaktuar në vitin 2015 më shumë se 300 mijë vdekje të fëmijëve nën 5 vjeç

Malaria është një sëmundje e rëndë që shkaktohet nga parazitë shumë të vegjël, të cilët ia fut njeriut në gjak mushkonja anofele kur e pickon, dhe që shfaqet me ethe të forta e me të dridhura, të cilat e zënë njeriun herë pas here zakonisht në mbrëmje; ethet e kënetës.

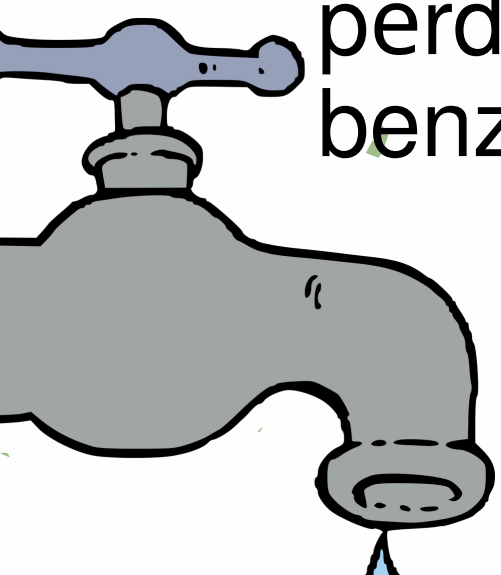
Kjo mushkonjë preferon ujërat e qeta apo të ndenjura. Menaxhimi më i mirë i këtyre ujërave mund të kishte parandaluar më shumë se 300 vdekje të fëmijëve nën 5 vjeç.

Fakt 7: Plumbi është një nga kimikatet më të dëmshme, sidomos për fëmijët

Fëmijët janë më të rrezikuar nga efektet toksike të plumbit dhe mund të pësojnë dëmtime serioze, sidomos në zhvillimin mendor dhe të sistemit nervor. Duke qenë se ata kalojnë më shumë kohë duke luajtur jashtë dhe shpesh i fusin gishtat dhe objekte të tjera në gojë, janë më të rrezikuar nga ekspozimi i plumbit.

Fakt 8: Helmet shkaktojnë rreth 23 mijë vdekje të fëmijëve nën 5 vjeç çdo vit

Është shumë e rëndësishme që të mbrohen fëmijët nga helmimet. Fëmijët janë sidomos të rrezikuar nga helmet për shkak të madhësisë së vogël trupore dhe moszhvillimit psikologjik, dhe sepse ata pëlqejnë të eksplorojnë dhe shpesh i fusin objektet në gojë. Ata helmohen zakonisht nga objekte shtëpiake toksike (produktet për pastrimin e shtëpisë apo ato që përdoren për vrasjen e insekteve), ilaçet, farat, kërpudhat, benzina, vajguri etj.

10 FAKTE TË RËNDËSISHME NGA OBSh: SI KA NDIKUAR NDOTJA E AJRIT NË SHËNDETIN E FËMIJËVE

Fakt 9: Ekspozimi i hershëm ndaj faktorëve të rrezikshëm mjedisorë rrit rrezikun për kancer

Edhe pse nuk dihet shumë rreth origjinës së zhvillimit të kancerit tek fëmijët, faktorët e rrezikshëm mjedisorë, si rrezatimi solar dhe jonizues, tymi i duhanit, aflatoksina dhe disa pesticide të tjera, mund të çojnë në zhvillimin e kancerit në fëmijëri dhe vazhdojnë të ndikojnë në zhvillimin e kësaj sëmundjeje vdekjeprurëse edhe në vitet në vazhdim.

Fakt 10: Ndryshimet klimaterike rrisin rrezikun e sëmundjeve, sidomos për fëmijët në vendet në zhvillim

Ndryshimi klimaterik është një nga faktorët më të rrezikshëm mjedisor në shëndetin e fëmijëve. Temperatura dhe nivelet e larta të dyoksidit të karbonit në atmosferë, që favorizojnë shtimin e poleneve, kanë shtuar rastet me astmë tek fëmijët. Mungesa e furnizimit me ujë të pastër dhe ulja e të korrave mund të çojë në kequshqyerje dhe pengojë rritjen e fëmijëve siç duhet. Valët më të shpeshta të të nxehtit mund të vënë gjithashtu fëmijët në rrezik nga stresi, sëmundjet renale dhe respiratore.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

EC
MA NDËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS Shërbime
Humanitare
Katolike

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave. Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "REMZI ADEMAJ"

RR. REMZI ADEMAJ, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI
"GJON BUZUKU"

5

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Gjon Buzuku" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

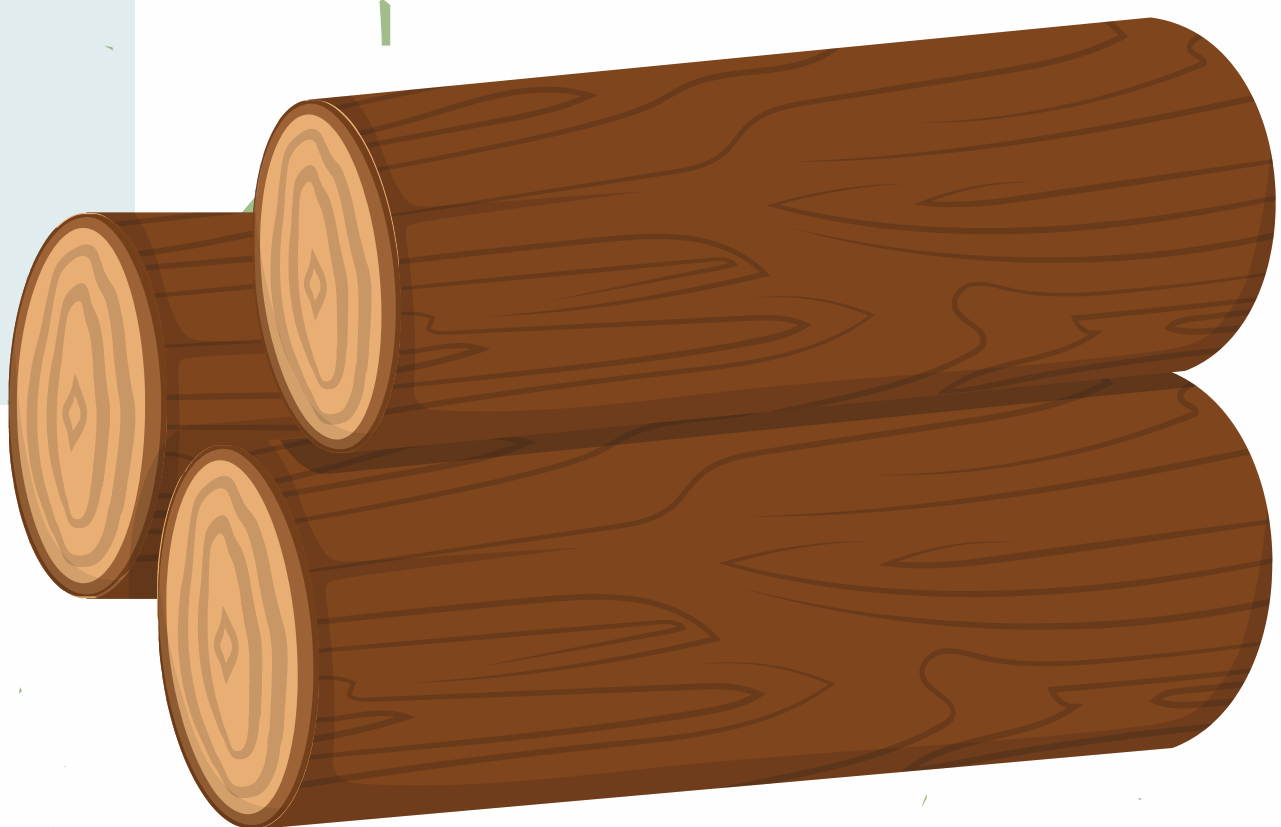
Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

PËRDORIMI I DRURIT NË INDUSTRI DHE SHKATERIMI I PYJEVE

Druri është një material i rëndësishëm që përdoret në shumë industri, nga ndërtimi dhe mobiljet, deri tek prodhimi i kartonit dhe biomasës. Megjithatë, kërkesa e lartë për drurë ka çuar në një shqetësim të madh: shkaterimin e pyjeve. Ky problem ka ndikim të thellë në mjedis dhe klimë.

Përdorimi intensiv i drurit në industrinë e ndërtimit dhe prodhimin e mobiljeve shpesh i jepet përparësi për shkak të qëndrueshmërisë dhe cilësisë së tij. Druri përdoret gjithashtu në prodhimin e kartonit dhe paketimeve, dhe për energji të rinovueshme, si biomasë. Por, kjo kërkesë gjithnjë në rritje ka shkaktuar një shpërdorim të burimeve natyrore dhe ka kontribuar në shkatërrimin e pyjeve.

PËRDORIMI I DRURIT NË INDUSTRI DHE SHKATERIMI I PYJEVE

Shkaterimi i pyjeve ka efekte negative të mëdha. Pyjet janë burime të rëndësishme për ruajtjen e biodiversitetit, ruajtjen e cilësisë së ajrit dhe stabilizimin e klimës. Kur pyjet shkatërrohen, humbasin habitatet për shumë lloje të kafshëve dhe bimëve, dhe rritet emetimi i dioksidit të karbonit, duke përkeqësuar ndryshimet klimatike.

Për të adresuar këto probleme, është e rëndësishme të promovojmë praktikën e qëndrueshme të menaxhimit të pyjeve dhe të mbështesim riciklimin dhe përdorimin e materialeve alternative. Duke përdorur drurin në mënyrë të përgjegjshme dhe duke mbrojtur pyjet, mund të ndihmojmë në ruajtjen e ekosistemeve të rëndësishme dhe të kontribuojmë në mbrojtjen e planetit për brezat e ardhshëm.

HAPËSIRA PËR RUAJTJEN E PYJEVE: NJË INICIATIVË E NEVOJSHME PËR SHKOLLËN TONË

Ndërgjegjësimi dhe Edukimi

Hapi i parë është të rrisim ndërgjegjësimin për rëndësinë e pyjeve dhe pasojat e shkatërrimit të tyre. Ne mund të organizojmë prezantime dhe aktivitete edukative në shkollë që të informojnë shokët tanë dhe mësuesit mbi këtë temë. Këto aktivitete mund të përfshijnë fushata sensibilizuese, piktura, dhe projekte të tjera që ndihmojnë në përhapjen e informacionit.

Organizimi i Aksioneve për Mbjelljen e Pemëve

Një tjetër hap konkret është organizimi i aksioneve për mbjelljen e pemëve. Ne mund të bashkëpunojmë me organizata lokale për të mbjellë pemë në zona të shkatërruara ose të planifikojmë ndihmën për ruajtjen e pyjeve ekzistuese. Ky aktivitet do të ndihmojë në rikuperimin e hapësirave të gjelbra dhe do të kontribuojë në përmirësimin e cilësisë së ajrit.

HAPËSIRA PËR RUAJTJEN E PYJEVE: NJË INICIATIVË E NEVOJSHME PËR SHKOLLËN TONË

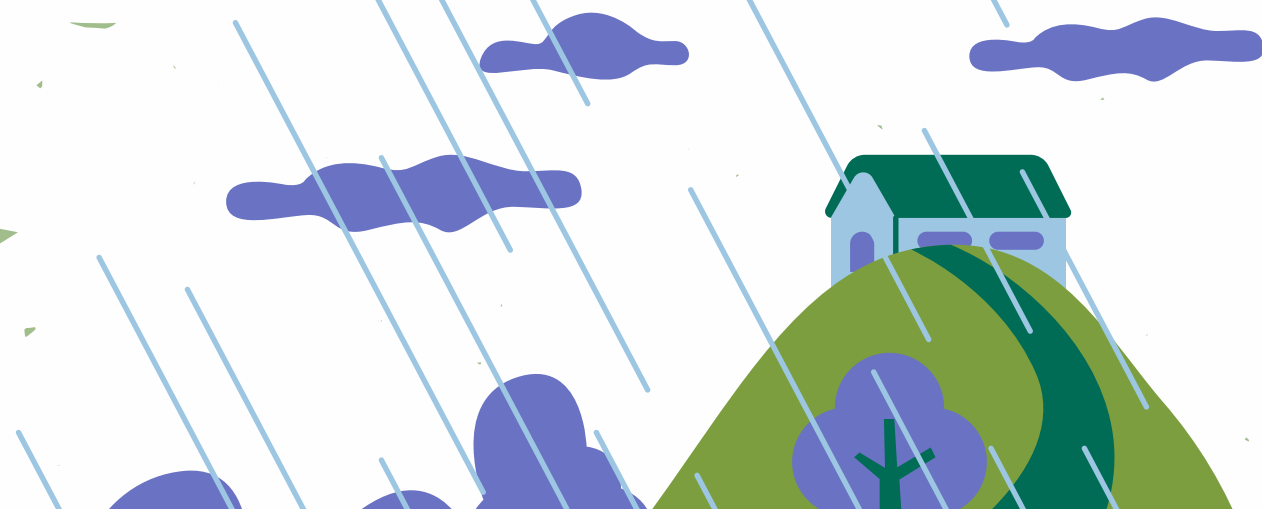
Përdorimi i Burimeve të Qëndrueshme

Ne mund të fillojmë të përdorim materiale dhe burime të qëndrueshme në shkollën tonë. Përdorimi i materialeve të riciklueshme dhe reduktimi i përdorimit të plastikës është një mënyrë e shkëlqyer për të kontribuar në ruajtjen e pyjeve. Mund të krijojmë një sistem riciklimi në shkollë dhe të inkurajojmë të gjithë të kontribuojnë në këtë përpjekje.

Kampanja për Politikën e Qëndrueshme

Një hap tjetër është të angazhohemi për mbështetje ndaj politikave që mbrojnë pyjet. Ne mund të shkruajmë letra dhe të organizojmë peticione që t'i dërgojmë autoriteteve lokale për të kërkuar masa më të forta për mbrojtjen e pyjeve.

Çdo veprim i vogël ndihmon në ruajtjen e pyjeve dhe në mbrojtjen e mjedisit tonë. Si nxënës të kësaj shkolle, kemi fuqinë për të bërë një ndryshim të vërtetë. Le të bashkohemi dhe të ndërmarrim këto hapa për të kontribuar në mbrojtjen e planetit dhe për të ndihmuar në ruajtjen e pasurive tona natyrore për brezat e ardhshëm.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

EC
MA NDREYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS

Shërbime
Humanitare
Krishtiane
Socialë

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Qeveria e Komunës
Prizren
Komuna e Prizrenit
Municipality of Prizren

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave. Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "GJON BUZUKU"
RR. ISMET JASHARI - KUMANOVA,
PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC
MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI
"LUCIANO MOTRONI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Luciano Motroni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

TË RINJËT DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE

Të rinjtë mund të luajnë një rol të rëndësishëm në parandalimin e ndryshimeve klimatike përmes veprimeve të ndryshme që ndihmojnë në mbrojtjen e mjedisit. Një nga hapat e parë është përfshirja në riciklim dhe uljen e mbeturinave, duke promovuar përdorimin e produkteve të ripërdorshme dhe organizimin e aksioneve për pastrimin e qytetit.

Përdorimi i transportit të qëndrueshëm, si biçikletat, ecja në këmbë ose transporti publik, është një tjetër mënyrë efektive për të reduktuar emetimet e karbonit. Përveç kësaj, të rinjtë mund të organizojnë aktivitete edukuese dhe fushata ndërgjegjësuese në shkolla dhe komunitete për të informuar të tjerët rreth rëndësisë së mbrojtjes së mjedisit dhe masave që mund të ndërmerren.

TË RINJËT DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE

Mbjellja e pemëve dhe kujdesi për hapësirat e gjelbra janë veprime të thjeshta, por shumë të rëndësishme, që të rinjtë mund të ndërmarrin për të kontribuar në përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe reduktimin e efekteve të ndryshimeve klimatike. Ata gjithashtu mund të ushtrojnë presion ndaj institucioneve dhe bizneseve lokale për të zbatuar praktika të qëndrueshme dhe për të promovuar përdorimin e energjisë së rinovueshme.

Përveç këtyre veprimeve, të rinjtë mund të angazhohen në projekte inovative dhe teknologjike që ndihmojnë në monitorimin dhe reduktimin e ndotjes. Ata mund të krijojnë aplikacione ose platforma që ndihmojnë në edukimin e publikut dhe në zgjidhjen e problemeve mjedisore.

Nëpërmjet këtyre veprimeve dhe angazhimeve, të rinjtë jo vetëm që kontribuojnë në përmirësimin e mjedisit, por gjithashtu ndihmojnë në ndërtimin e një të ardhme më të qëndrueshme dhe më të shëndetshme për të gjithë. Me përkushtim dhe veprim të vazhdueshëm, ata mund të bëjnë një ndryshim të vërtetë në mbrojtjen e planetit nga efektet e ndryshimeve klimatike.

TË RINJËT DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE

Mbjellja e pemëve dhe kujdesi për hapësirat e gjelbra janë veprime të thjeshta, por shumë të rëndësishme, që të rinjtë mund të ndërmarrin për të kontribuar në përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe reduktimin e efekteve të ndryshimeve klimatike. Ata gjithashtu mund të ushtrojnë presion ndaj institucioneve dhe bizneseve lokale për të zbatuar praktika të qëndrueshme dhe për të promovuar përdorimin e energjisë së rinovueshme.

Përveç këtyre veprimeve, të rinjtë mund të angazhohen në projekte inovative dhe teknologjike që ndihmojnë në monitorimin dhe reduktimin e ndotjes. Ata mund të krijojnë aplikacione ose platforma që ndihmojnë në edukimin e publikut dhe në zgjidhjen e problemeve mjedisore.

Nëpërmjet këtyre veprimeve dhe angazhimeve, të rinjtë jo vetëm që kontribuojnë në përmirësimin e mjedisit, por gjithashtu ndihmojnë në ndërtimin e një të ardhme më të qëndrueshme dhe më të shëndetshme për të gjithë. Me përkushtim dhe veprim të vazhdueshëm, ata mund të bëjnë një ndryshim të vërtetë në mbrojtjen e planetit nga efektet e ndryshimeve klimatike.

MJEDISI I BRISHTË

Nën qiellin e kaltër, në tokë të blertë,
Rron një botë e heshtur, një natyrë e vërtetë.
Lumenj që rrjedhin, pyje që thërrasin,
Një simfoni e gjelbër që shpirtin ta ngjasin.

Por në heshtje fshihen lotët e saj,
Nga duart e njeriut, shkatërrim i pafaj.
Ajri i rënduar nga tymi e zhurma,
Tokës i humb shpresa, humbet dhe dhurata.

Pylli që dikur ishte mbretëri,
Sot rënkon i zhveshur, pa gjelbërim në gji.
Lumenjtë që dikur rridhnin plot jetë,
Sot mbajnë mbi vete ndotje e mbetje plot hi.

Por mjedisi na flet, na thërret çdo ditë,
Me fjalë të heshtura, me lotët në pritë.
Një pemë të mbjellim, një lum të pastrojmë,
Me zemrën tek natyra, botën ta ndryshojmë.

Të ruajmë këtë tokë, këtë parajsë të thjeshtë,
T'i japim mjedisit një dashuri të vërtetë.
Se çdo fletë e gjelbër, çdo frymëmarrje ajri,
Është shpresë për të nesërmen, një ëndërr pa skaj.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

EC
MA NDYRISHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS Shërbime
Humanitare
Krishtiane

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave. Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "LUCIANO MOTRONI" RR. MEHMET PASHË DEVALLA – PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI "LORENC ANTONI"

5

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Lorenc Antoni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

ZHVILLIMI I QYTETEVE TË GJELBËRTA

Sigurisht, ja si mund të shprehet koncepti i zhvillimit të qyteteve të gjelbra në formën e një tregimi të ndërlidhur:

Zhvillimi i Qyteteve të Gjelbërta

Në një botë që po përballet me sfida të mëdha, qytetet po e gjejnë veten në një rreth vicioz të ndotjes, ngrohjes globale dhe mungesës së hapësirave të gjelbra. Por, si mund të ndryshojmë këtë realitet dhe të krijojmë qytete që janë jo vetëm funksionale, por edhe të shëndetshme dhe të qëndrueshme? Ky është qëllimi i zhvillimit të qyteteve të gjelbra.

Imagineroni një qytet ku hapësirat e gjelbra janë në qendër të planifikimit urban. Në vend të betonit dhe asfaltit, parqet dhe kopshtet përshkojnë rrugët, ofrueshëm banorëve mundësi për të shijuar natyrën dhe për të praktikuar aktivitete fizike. Këto hapësira ndihmojnë në përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe uljen e temperaturave urbane, duke krijuar një ambient më të freskët dhe më të shëndetshëm për të jetuar.

Ndërsa ecim më tej në qytetin e gjelbër, vëmë re ndërtesa që përmbushin standardet e qëndrueshmërisë. Këto ndërtesa janë ndërtuar me materiale të riciklueshme dhe përdorin teknologji të përparuara për kursimin e energjisë dhe ujit. Çdo ndërtesë është një shembull i përpjekjeve për të minimizuar ndikimin në mjedis, dhe për të krijuar hapësira jetese që janë në harmoni me natyrën.

ZHVILLIMI I QYTETEVE TË GJELBËRTA

Transporti është një tjetër aspekt kyç i qyteteve të gjelbra. Në vend të automjeteve që ndotin ajrin dhe krijojnë congestion në trafik, qyteti ofron mundësi për transport publik efikas dhe të sigurt, si dhe rrugë për biçikleta dhe ecje. Kjo ndihmon në uljen e ndotjes dhe promovon një stil jetese më të shëndetshëm.

Menaxhimi i mbetjeve është gjithashtu i rëndësishëm. Qyteti i gjelbër ka implementuar sisteme të përparuara të riciklimit dhe kompostimit, duke ndihmuar në uljen e mbetjeve dhe ruajtjen e burimeve natyrore. Çdo banor është i angazhuar në procesin e riciklimit dhe ka mundësi të kontribuoni në ruajtjen e ambientit të tij.

Përdorimi i energjisë së rinovueshme është një tjetër ndihmesë për qytetin. Panele diellore dhe turbinat e erës janë të pranishme në çdo kënd, duke siguruar energji të pastër dhe duke ulur varësinë nga burimet e energjisë fosile. Ky fokus në energjinë e rinovueshme ndihmon në luftën kundër ngrohjes globale dhe zvogëlon ndjeshëm gjurmën e karbonit të qytetit.

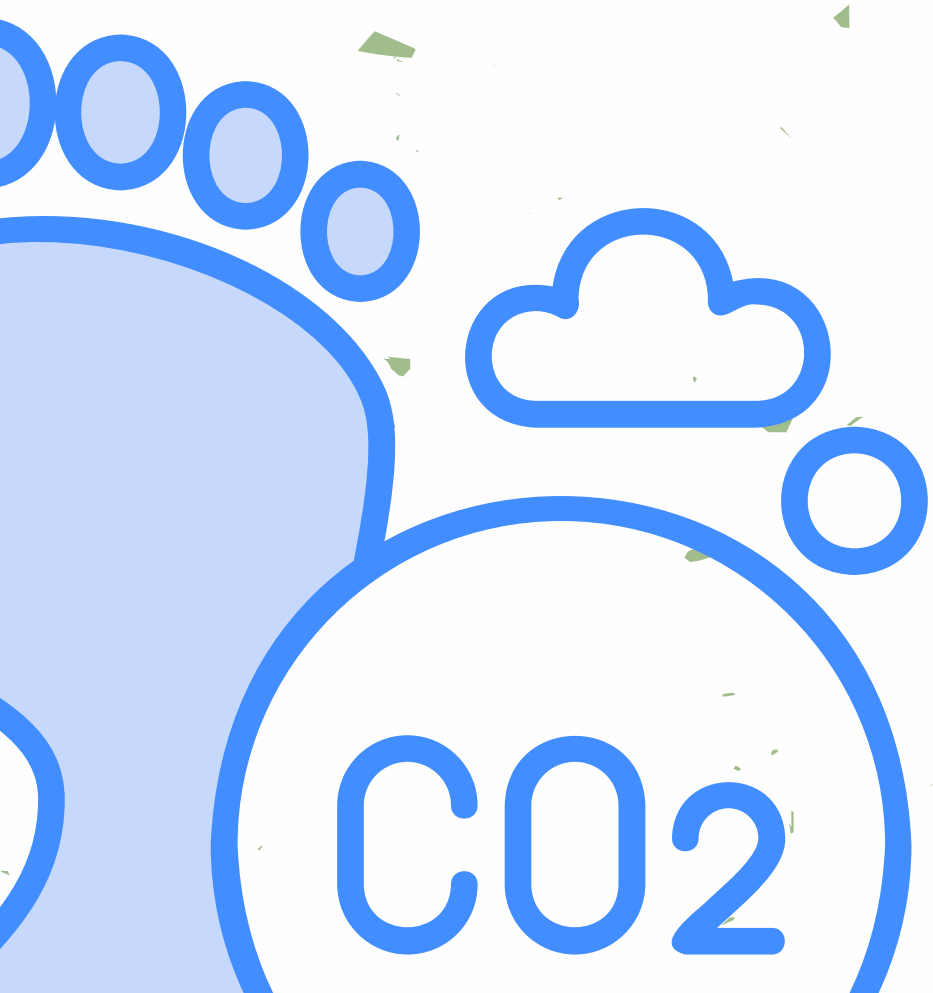

ZHVILLIMI I QYTETEVE TË GJELBËRTA

Në një qytet të tillë, cilësia e jetës rritet ndjeshëm. Hapësirat e gjelbra dhe infrastruktura e qëndrueshme kontribuojnë në një ndjenjë më të fortë të komunitetit dhe në një ambient më të këndshëm për të jetuar. Përmes këtyre përpjekjeve, qytetet e gjelbra ofrojnë një model për të ardhmen, ku zhvillimi dhe natyra mund të bashkëjetojnë në harmoni.

Në fund, qytetet e gjelbra janë një dëshmi se është e mundur të ndërtojmë hapësira që janë të mira për njerëzit dhe për planetin. Duke ndjekur këtë rrugë, ne mund të krijojmë një të ardhme më të qëndrueshme dhe më të shëndetshme për brezat e ardhshëm.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

EC
MA NDËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS

Shërbime
Humanitare
Dijetore
Sot dhe
Së nesër

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Republika e Kosovës
Komuna e Prizrenit
Kryetari i Komunës
Mësoni i Shkollës
Mësoni i Shkollës
Mësoni i Shkollës

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave. Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "LORENC ANTONI"

RR. MARIN BARLETI, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"YMER PRIZRENI"

5

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i IAAP "Ymer Prizreni" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

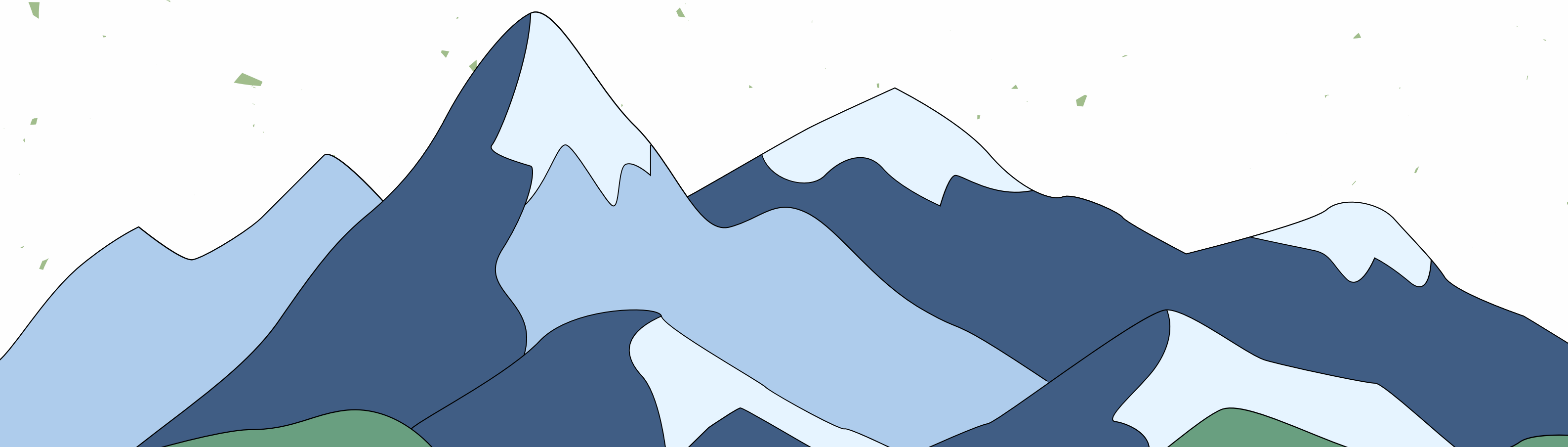
Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

BJESHKET E SHARRIT

Bjeshkët e Sharrit janë një nga pasuritë natyrore më të rëndësishme dhe mbresëlënëse të Kosovës, që shtrihen pjesërisht në territorin e Prizrenit. Ky masiv malor, i cili shtrihet ndërmjet Kosovës, Maqedonisë së Veriut dhe një pjese të vogël të Shqipërisë, është i njohur për peizazhet e tij të larmishme, biodiversitetin e pasur dhe mundësitë e shumta për aktivitete në natyrë.

Bjeshkët e Sharrit përfshijnë një seri majash të larta, të mbuluara me pyje të dendura, livadhe alpine dhe shpate të pjerrëta, duke përfshirë majën e Lubotenit dhe majën e Pashtrikut. Disa nga këto maja arrijnë lartësi mbi 2,500 metra, duke ofruar pamje spektakolare dhe terren ideal për alpinizëm dhe ski.

Një nga karakteristikat më të rëndësishme të Bjeshkëve të Sharrit është biodiversiteti i tyre i jashtëzakonshëm. Zona është shtëpia e shumë llojeve të rralla të florës dhe faunës, përfshirë ariun e murrmë, rrëqebullin, ujkun, dhe shqiponjën e artë. Po ashtu, në këto bjeshkë mund të gjenden lloje të shumta të bimëve endemike që nuk gjenden askund tjetër në botë, si dhe livadhe alpine me një shumëllojshmëri ngjyrash që lulëzojnë gjatë verës.

RRAPI I PRIZRENIT

i njohur edhe si Rrapi i Marashit, është një monument natyror dhe një nga simbolet më të dashura të qytetit të Prizrenit. I vendosur pranë Lumit të Lumbardhit, në parkun e Marashit, ky rrap shekullor është një nga pemët më të vjetra dhe më të mëdha në qytet, dhe ka një rëndësi të veçantë historike, kulturore dhe natyrore për banorët e Prizrenit.

Rrapi i Marashit mendohet të jetë mbjellë që nga shekulli i 16-të ose i 17-të, duke e bërë atë një nga pemët më të vjetra në rajon. Me kalimin e shekujve, kjo pemë ka mbijetuar dhe qëndruar e fuqishme, pavarësisht nga ndryshimet klimatike dhe ndikimet njerëzore, dhe sot është një dëshmitar i historisë së gjatë të qytetit.

Një nga veçoritë kryesore të Rrapit të Prizrenit është madhësia dhe forma e tij e veçantë. Trungu i tij është masiv dhe i çarë nga mosha, ndërsa degët e gjera krijojnë një kurorë të gjerë që ofron hije të dendur gjatë verës. Rrapi është një vend i dashur për banorët dhe vizitorët e Prizrenit, të cilët vijnë këtu për të pushuar, për të kaluar kohë me miqtë, ose thjesht për të shijuar freskinë dhe paqen që ofron kjo pemë madhështore.

RRAPI I PRIZRENIT

Përveç vlerës së tij natyrore, Rrapi i Prizrenit ka edhe një rëndësi kulturore dhe historike. Ai ka qenë dëshmitar i shumë ngjarjeve të rëndësishme në historinë e qytetit, dhe shpesh ka shërbyer si vendtakim për njerëzit e Prizrenit, për biseda të gjata, tregime të vjetra dhe momente të veçanta.

Rrapi i Marashit është mbrojtur nga ligjet e Kosovës si një monument natyror, për shkak të rëndësisë së tij ekologjike dhe historike. Mbrojtja e tij është thelbësore për të ruajtur jo vetëm bukurinë e kësaj peme, por edhe për të siguruar që brezat e ardhshëm do të kenë mundësinë të përjetojnë këtë simbol të veçantë të Prizrenit.

Rrapi mbetet një pikë qendrore e parkut të Marashit dhe një ndër vendet më të frekuentuara për ata që kërkojnë qetësi dhe freski në mes të qytetit. Ai është një kujtesë e gjallë e lidhjes së ngushtë mes natyrës dhe jetës urbane në Prizren, dhe vazhdon të frymëzojë vizitorët me madhështinë e tij të heshtur dhe të qëndrueshme.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

EC
MA NDËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E PRIZRENIT

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS Shërbime
Fidele
Gjithëditore
Shqiptare

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave. Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "YMER PRIZRENI"

RR. IMEHMET PASHË DEVALLA, PRIZREN, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"UKSHIN HOTI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë "Ukshin Hoti" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

GJENDJA E AJRIT NË KOMUNËN E RAHOVECIT

Në komunën Rahovecit, ndotja e ajrit është bërë një problem i përditshëm që ndikon në jetën e të gjithëve. Ndotja e ajrit ndodh kryesisht për shkak të makinave që lëshojnë gazra të dëmshme, fabrikave që përdorin lëndë djegëse si qymyri, dhe madje edhe nga djegia e druve për ngrohje. Këto gazra lëshojnë në ajër substanca që mund të shkaktojnë probleme shëndetësore si astma, alergjitë dhe sëmundjet e zemrës.

Ajo që ndoshta shumica prej nesh nuk e dinë është se ajri që thithim çdo ditë ndikon drejtpërdrejt në shëndetin tonë. Për shembull, ajri i ndotur mund të bëjë që njerëzit të sëmuren më shpesh dhe të kenë më shumë probleme me frymëmarrjen. Shumë herë, njerëzit as nuk e kuptojnë që problemet e tyre shëndetësore vijnë pikërisht nga ajri që thithin.

Për të përmirësuar cilësinë e ajrit në këto komuna, duhet të ndërmerren hapa të rëndësishëm. Një zgjidhje mund të jetë përdorimi më i shpeshtë i biçikletave dhe transportit publik, në vend të makinave personale. Po ashtu, mbjellja e pemëve është një mënyrë e thjeshtë por shumë e fuqishme për të pastruar ajrin, pasi pemët thithin dioksidin e karbonit dhe lëshojnë oksigjen. Në fund, ne duhet të punojmë së bashku si komunitet për të bërë presion që qeveritë të vendosin rregulla më të rrepta për ndotësit industrialë dhe për të përmirësuar monitorimin e cilësisë së ajrit.

EFEKTET E NDOTJES SË AJRIT

Ndotja e ajrit është një rrezik i njohur për shëndetin mjedisor. Ne e dimë çfarë po shohim kur një mjegull kafe përhapet mbi një qytet, tymi i makinave mbulon një autostradë të ngarkuar, ose një shtëllungë ngrihet nga një oxhak fabrike. Disa lloje të ndotjes së ajrit nuk shihen, por aroma e tyre e fortë të bën të ndërgjegjshëm për praninë e tyre.

Ndotja e ajrit është një përzierje e substancave të rrezikshme nga burime të krijuara nga njeriu dhe natyra.

Emetimet e automjeteve, vajrat e djegies dhe gazi natyror për ngrohjen e shtëpive, nënproduktet e prodhimit dhe gjenerimit të energjisë, veçanërisht termocentralet me qymyr, dhe tymrat nga prodhimi kimik janë burimet kryesore të ndotjes së ajrit të krijuar nga njeriu.

Kjo ndotje është një kërcënim i madh për shëndetin dhe mirëqenien globale. Ndotja e ajrit, në të gjitha format e saj, është përgjegjëse për më shumë se 6.5 milionë vdekje çdo vit në nivel global, një numër që është rritur gjatë dy dekadave të fundit.

Shqetësimet për shëndetin publik në lidhje me ekspozimin ndaj niveleve të larta të ndotjes së ajrit përfshijnë kancerin, sëmundjet kardiovaskulare, sëmundjet e frymëmarrjes, diabetin mellitus, obezitetin dhe çrregullimet e sistemit riprodhues, neurologjik dhe imunitar.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E RAHOVECIT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EC
NA MËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE
TË TË RINJËVE NË
KOMUNËN E RAHOVECIT

Медицина и компонентта некои на планет медицин

CARITAS

YENI YOUTH ENVIRONMENTAL INITIATIVE

EKO KLUBI "UKSHIN HOTI"

KRUSHË E MADHE, RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

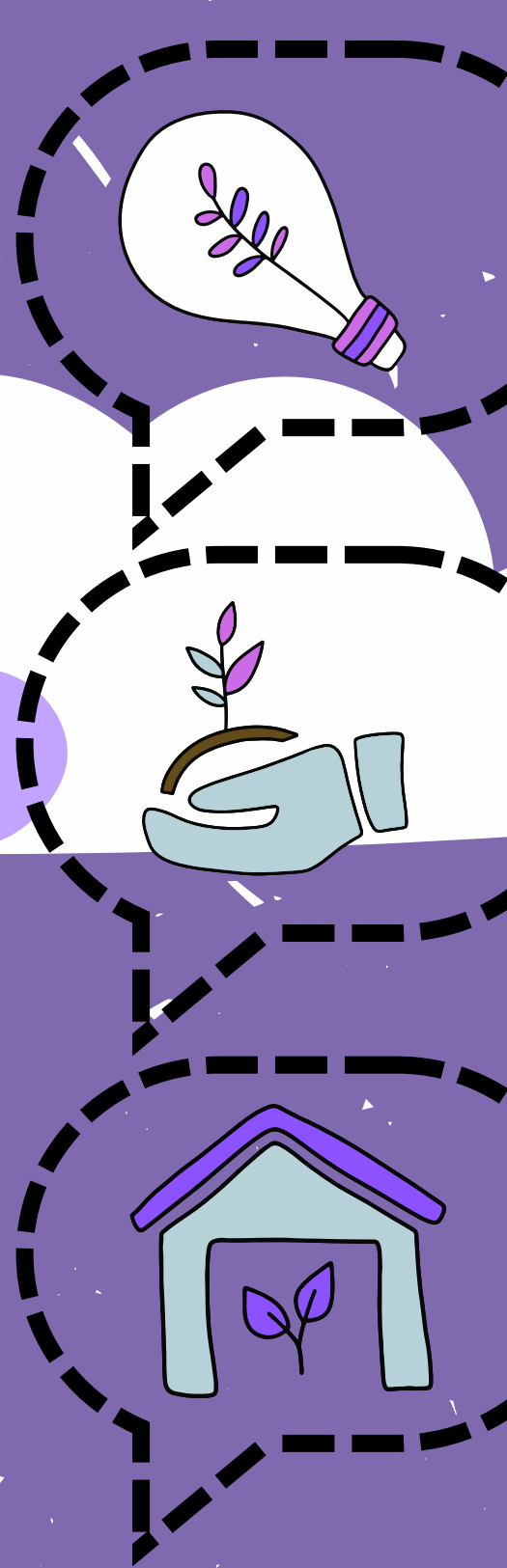
MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

"12 MAJI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë “12 Maji” dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit “ECO School”.

Ky projekt do t’i njohë me konceptin “Eko Shkolla” 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

NDIKIMI I BUJQËSISË NË MJEDISIN LOKAL

Bujqësia është jetike për jetesën në komunën e Rahovecit, por ajo ka edhe ndikime të mëdha në mjedisin rrethues. Pothuajse çdo familje në këto zona merret me bujqësi në një formë ose tjetër. Kjo përfshin mbjelljen e kulturave të ndryshme si gruri, misri dhe perimet, por edhe mbajtjen e bagëtive si lopët dhe delet. Megjithatë, praktikrat e bujqësisë intensive, që përfshijnë përdorimin e plehrave kimike dhe pesticideve, kanë shkaktuar probleme të mëdha për mjedisin.

Pesticidet dhe plehrat kimike janë substanca të cilat përdoren për të mbrojtur kulturat nga insektet dhe sëmundjet, por ato mund të ndotin tokën dhe ujin. Kur bie shi, këto kimikate shpesh shpërlahen dhe përfundojnë në lumenj dhe liqene, duke ndotur ujërat dhe duke dëmtuar kafshët dhe bimët që jetojnë në to. Për më tepër, përdorimi i tepruar i këtyre kimikateve mund të shkatërrojë mikroorganizmat e dobishëm në tokë, duke e bërë atë më pak të prodhueshme në të ardhmen.

Për të zvogëluar ndikimin negativ të bujqësisë në mjedis, është e rëndësishme që fermerët të fillojnë të përdorin praktika më të qëndrueshme.

NDIKIMI I BUJQËSISË NË MJEDISIN LOKAL

Kjo mund të përfshijë përdorimin e plehrave organike, që janë më të sigurta për tokën dhe ujin, dhe rrotullimin e kulturave, një metodë që ndihmon në ruajtjen e pjellorisë së tokës. Një tjetër hap i rëndësishëm është edukimi i fermerëve rreth përdorimit të pesticideve në mënyrë të kontrolluar dhe të matur. Përmirësimi i mjedisit bujqësor jo vetëm që mbron natyrën, por gjithashtu rrit cilësinë e produkteve bujqësore që konsumojmë çdo ditë.

NDIKIMI I NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË BUJQËSINË LOKALE

Ndryshimet klimatike janë një çështje që po prek gjithnjë e më shumë jetën e fermerëve në Rahovec. Ndryshimet në mot, si rritja e temperaturave dhe ndryshimet në reshjet e shiut, po krijojnë probleme të mëdha për bujqësinë lokale. Këto ndryshime po e bëjnë më të vështirë për fermerët që të parashikojnë kur dhe si të mbjellin, duke ndikuar në rendimentin e të korrave dhe në cilësinë e prodhimeve të tyre.

Një nga sfidat më të mëdha është thatësira, e cila po bëhet gjithnjë e më e shpeshtë dhe më e gjatë. Kjo thatësi dëmton të mbjellat dhe zvogëlon sasinë e ujit të disponueshëm për ujitje. Për më tepër, reshjet e parregullta të shiut, që shpesh ndodhin në formë stuhish të fuqishme, mund të dëmtojnë të mbjellat dhe të shkaktojnë përmbytje.

Për të përballuar këto sfida, fermerët duhet të fillojnë të përdorin teknika të reja që janë më të përshtatshme për ndryshimet klimatike. Një shembull është përdorimi i kulturave që janë më të rezistente ndaj thatësisë dhe sëmundjeve, si dhe sistemet më të avancuara të ujitjes që përdorin më pak ujë por japin rezultate më të mira.

Gjithashtu, edukimi i fermerëve për praktikat më të mira në kushtet e ndryshimeve klimatike do të ndihmojë në përmirësimin e prodhimit bujqësor dhe në mbrojtjen e mjedisit lokal.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E RAHOVECIT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EC
NA MËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE
TË TË RINJËVE NË
KOMUNËN E RAHOVECIT

Медицина и компонентта некои на планет нурдони

CARITAS

YENI YOUTH ENVIRONMENTAL INITIATIVE

EKO KLUBI "12 MAJI"

RATKOC, RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe

Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RICIKLO -

EKO KLUBI

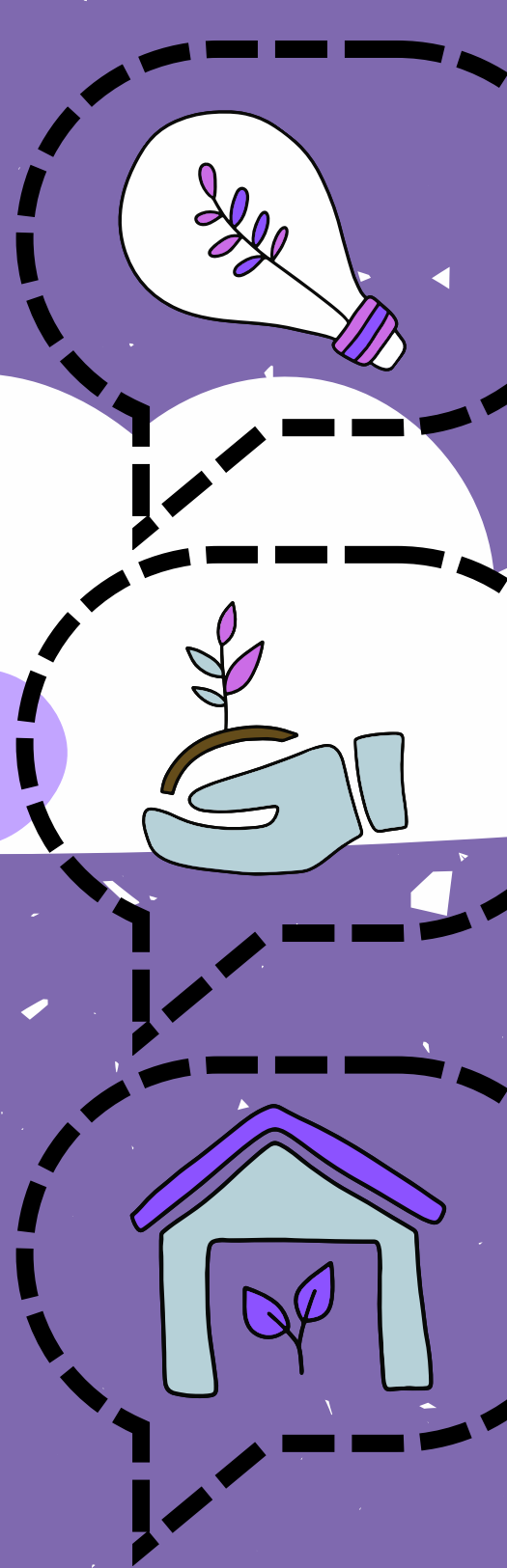
"XHELAL HAJDA-TONI"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

5

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Shkollës së Mesme të Lartë “Xhelal Hajda - Toni” dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit “ECO School”.

Ky projekt do t’i njohë me konceptin “Eko Shkolla” 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësuesve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

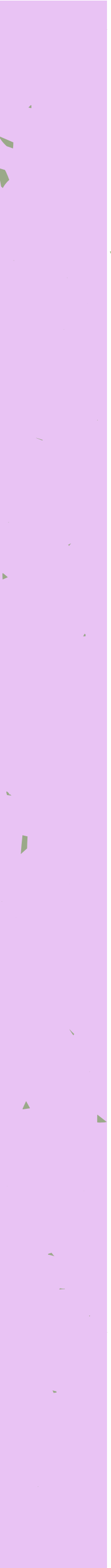
MBETURINAT DHE MENAXHIMI I TYRE NË KOMUNËN E RAHOVECIT

Në Kosovë, kemi një pasuri të madhe të larmisë së kafshëve dhe bimëve, disa prej të cilave janë shumë të rralla dhe nuk i gjen në shumë vende të tjera. Një shembull i tillë është rrëqebulli ballkanik, një kafshë e bukur dhe e fuqishme që është në rrezik zhdukjeje. Kjo është për shkak të shumë faktorëve, përfshirë shpyllëzimin, ndotjen dhe gjuetinë ilegale.

Shpyllëzimi ka ndikuar shumë në zvogëlimin e habitatit të këtyre kafshëve. Kur pyjet priten, kafshët mbeten pa vendbanime dhe pa ushqim, duke bërë që numri i tyre të bjerë. Përveç kësaj, ndotja e lumenjve dhe tokës po ndikon negativisht në habitatet natyrore të këtyre specieve të rralla. Një tjetër problem është gjuetia ilegale, e cila ka shkatërruar popullatat e shumë kafshëve të rralla.

Mbrojtja e specieve të rralla është detyra jonë, pasi këto kafshë dhe bimë janë pjesë e trashëgimisë sonë natyrore dhe e ekosistemit që na mban gjallë. Duhet të mbrojmë habitatet e tyre natyrore, të ndalojmë gjuetinë ilegale dhe të krijojmë programe që rrisin ndërgjegjësimin për rëndësinë e ruajtjes së specieve të rralla. Nëse nuk ndërmarrim veprime tani, këto specie mund të zhduken përgjithmonë, duke humbur një pjesë të çmuar të natyrës sonë.

RREZIKU I ZHDUKJES SË SPECIEVE TË RRALLA NË KOSOVË

DISA ARSYE PSE KOMPOSTIMI ËSHTË NJË ZGJIDHJE EFEKTIVE:

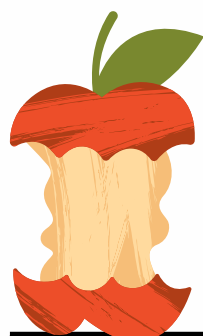
Kompostimi zgjat jetëgjatësinë e vend depozitimeve të mbetjeve dhe landfilleve, dhe redukton mundësinë për krijimin e zonave të tjera

- Kompostimi redukton kostot e transportit dhe ndotësit e ajrit të shkaktuar nga qeset e mbeturinave në pikat e grumbullimit
- Ndërkohë që mbetjet organike dekompozohen në vendgrumbullim apo landfill, ato gjenerojnë lëngje të cilat dëmtojnë nëntokën dhe kontaminojnë ujërat nëntokësor.
- Dekompozimi i mbetjeve organike në landfille, në mungesë të pranisë së oksigjenit, prodhon metan, i cili është në gaz serë.
- Kompostimi në komunitet trajton mbetjet direkt në burim, pa kosto të mëdha, si dhe redukton kostot e grumbullimit dhe transportimit të mbetjeve në vend depozitime
- Një proces i tillë mund të sigurojë kompost/pleh organik për përmirësimin e tokave bujqësore, kopshteve e serave.

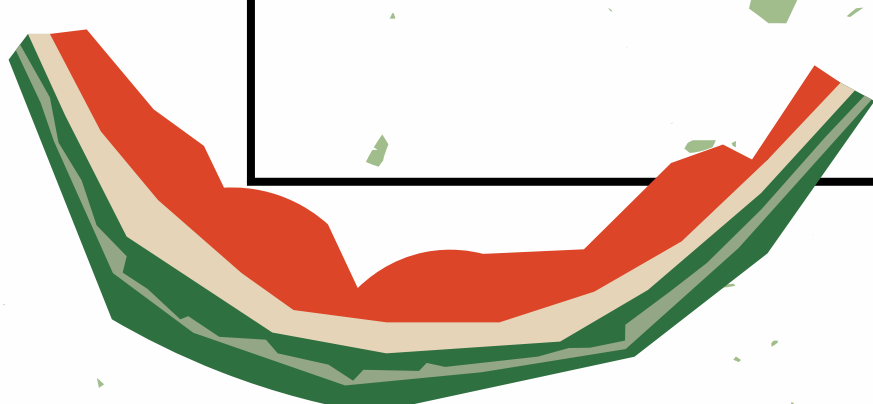

MATERIALET E PËRSHTATSHME DHE TË PAPËRSHTATSHME PËR KOMPOSTIM

Materialet e përshtatshme për kompostim	Materialet e papërshtatshme për kompostim
<ul style="list-style-type: none">• Të gjitha mbetjet bimore të gjeneruara nga kopshtet private (p.sh. bari, pemët dhe shkurret e kositura, lulet etj.)• Frutat dhe perimet nga tregjet• Mbetjet nga përpunimi i ushqimeve• Mbetjet nga ushqimet bujqësore• Krasitjet e oborrit, bari i kositur, gjethet, bimët shtëpiake• Ashklat e drurit• Frutat, perimet, lëvozhgat e vezëve• Filtrat e kafesë dhe bustinat e çajit• Lëvozhgat e arrorëve• Letra dhe kartoni• Kashta• Tallashi• Copat e pambukut dhe leshit• Hiri i oxhaqeve	<ul style="list-style-type: none">• Produktet e bulmetit• Yndyrat, dhjami, salloja dhe vajrat• Mbetjet e mishit dhe peshkut• Hiri i qymyrgurit ose qymyrdrurit• Krasitjet e oborreve dhe bari i kositur të trajtuar me pesticide kimike• Gjethet e pemës së arrës• Bimët e infektuara me insekte

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E RAHOVECIT

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EC
NA MËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE
TË TË RINJËVE NË
KOMUNËN E RAHOVECIT

Медицина и компонентта некои на планет медицина

CARITAS

YENI YOUTH ENVIRONMENTAL INITIATIVE

EKO KLUBI "XHELAL HAJDA - TONI"

RAHOVEC, KOSOVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI

"LASGUSH PORADECI"

5

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI

YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubevetë shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i IAAP "Lasgush Poradeci" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimeve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

UJRAT E NDOTUR DHE PROBLEMET ME LUMENJTË

Lumenjtë e Kosovës, përfshirë ata që kalojnë nëpër Malishevë janë burime të rëndësishme uji për të gjithë komunitetin. Por ndotja e këtyre lumenjve është bërë një problem serioz që prek jo vetëm kafshët dhe bimët që jetojnë në to, por edhe njerëzit që varen nga këto ujëra për jetesën e tyre.

Një nga arsyet kryesore të ndotjes së lumenjve është shkarkimi i mbeturinave dhe kimikateve nga fabrikat dhe bujqësia. Shpesh, mbeturinat industriale dhe mbetjet bujqësore derdhen direkt në lumenj pa u trajtuar, duke ndotur ujin dhe duke e bërë atë të paqëndrueshëm për përdorim. Për më tepër, mbeturinat urbane, përfshirë plastikën dhe mbeturinat organike, shpesh përfundojnë në lumenj, duke ndikuar negativisht në cilësinë e ujit dhe duke dëmtuar ekosistemet ujore.

Për të përmirësuar gjendjen e lumenjve tanë, duhet të ndërmerim hapa të menjëhershëm për të ndaluar ndotjen. Kjo mund të përfshijë vendosjen e rregullave më të rrepta për shkarkimet industriale, krijimin e sistemeve më të mira për trajtimin e ujërave të ndotura dhe organizimin e fushatave për pastrimin e lumenjve. Në fund, duhet të edukojmë komunitetin për rëndësinë e mbrojtjes së ujërave tona dhe për mënyrat se si secili prej nesh mund të kontribuojë në këtë kauzë të rëndësishme.

KUSH PO SHKAKTON NDOTJEN E LUMENJVE?

Shumë aktivitete njerëzore mund të ndikojnë negativisht në cilësinë e lumenjve, liqeneve, deteve dhe ujërave nëntokësore.

Cilësia e ujit ndikohet nga prurjet e drejtpërdrejta, siç janë ato nga një fabrikë apo impiant për trajtimin e ujërave të zeza, të ashtuquajtura "ndotje nga burimet e pikës".

Ajo ndikohet gjithashtu nga ndotja prej burimeve të përhapura, siç janë lëndët ushqyese dhe pesticidet nga aktivitetet bujqësore dhe ndotësit e lëshuar nga industria në ajër që më pas bien përsëri në tokë dhe det, të ashtuquajtura "ndotje difuze".

Burimi kryesor i ndotjes nga burimet e pikës në ujë është nga ujërat e zeza dhe trajtimi i ujërave të ndotura, ndërsa për ndotjen difuze, burimet kryesore janë nga bujqësia dhe termocentralet me lëndë djegëse fosile (përmes ajrit).

Vlen të theksohet se, ndërsa impiantet e trajtimit të ujërave të zeza identifikohen si një "burim pike", ato nuk janë burimi i vërtetë, pasi ato trajtojnë atë që ne hedhim në tualete dhe lavamanë tanë.

[HTTPS://WWW.EEA.EUROPA.EU/EN/ABOUT/CONTACT-US/FAQS/WHAT-ARE-THE-MAIN-SOURCES-OF-WATER-POLLUTION#:~:TEXT=THE%20MAIN%20POINT%20SOURCE%20OF,PLANTS%20\(VIA%20THE%20AIR\).](https://www.eea.europa.eu/en/about/contact-us/faqs/what-are-the-main-sources-of-water-pollution#:~:text=the%20main%20point%20source%20of,plants%20(via%20the%20air).)

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

EC
MA NDRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISOR

CARITAS

Schweiz
Suisse
Österreich
Slovenia

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Republika e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "LASGUSH PORADECI" **KIJEVË, MALISHEVË**

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EC

MA NDRYSHE

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI "HAMDI BERISHA"

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Rajonal
Ministarstvo za Regionalni Razvoj
Ministry of Regional Development

CARITAS Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

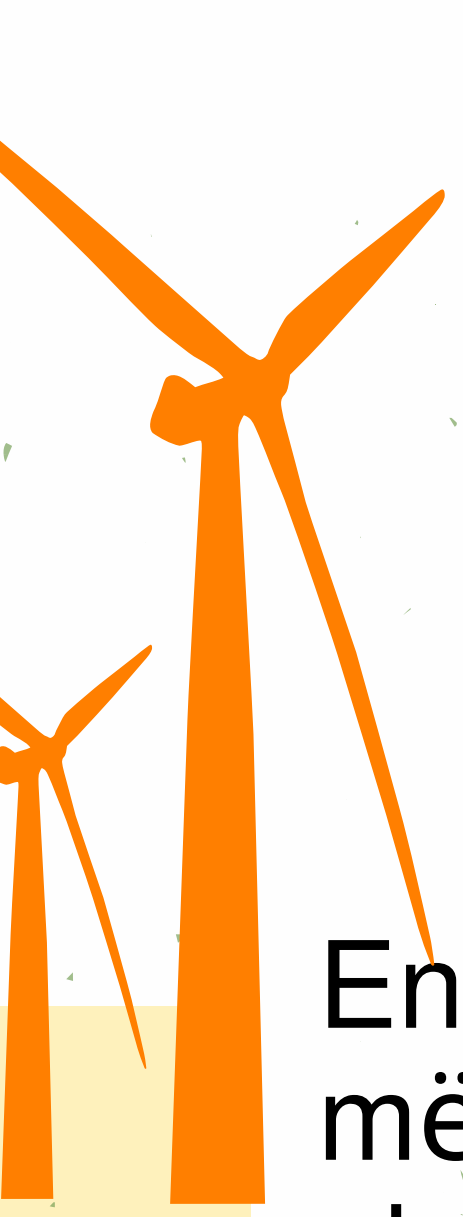
♦ Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Gjimnazit "Hamdi Berisha" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

ENERGJIA E RINOVUESHME

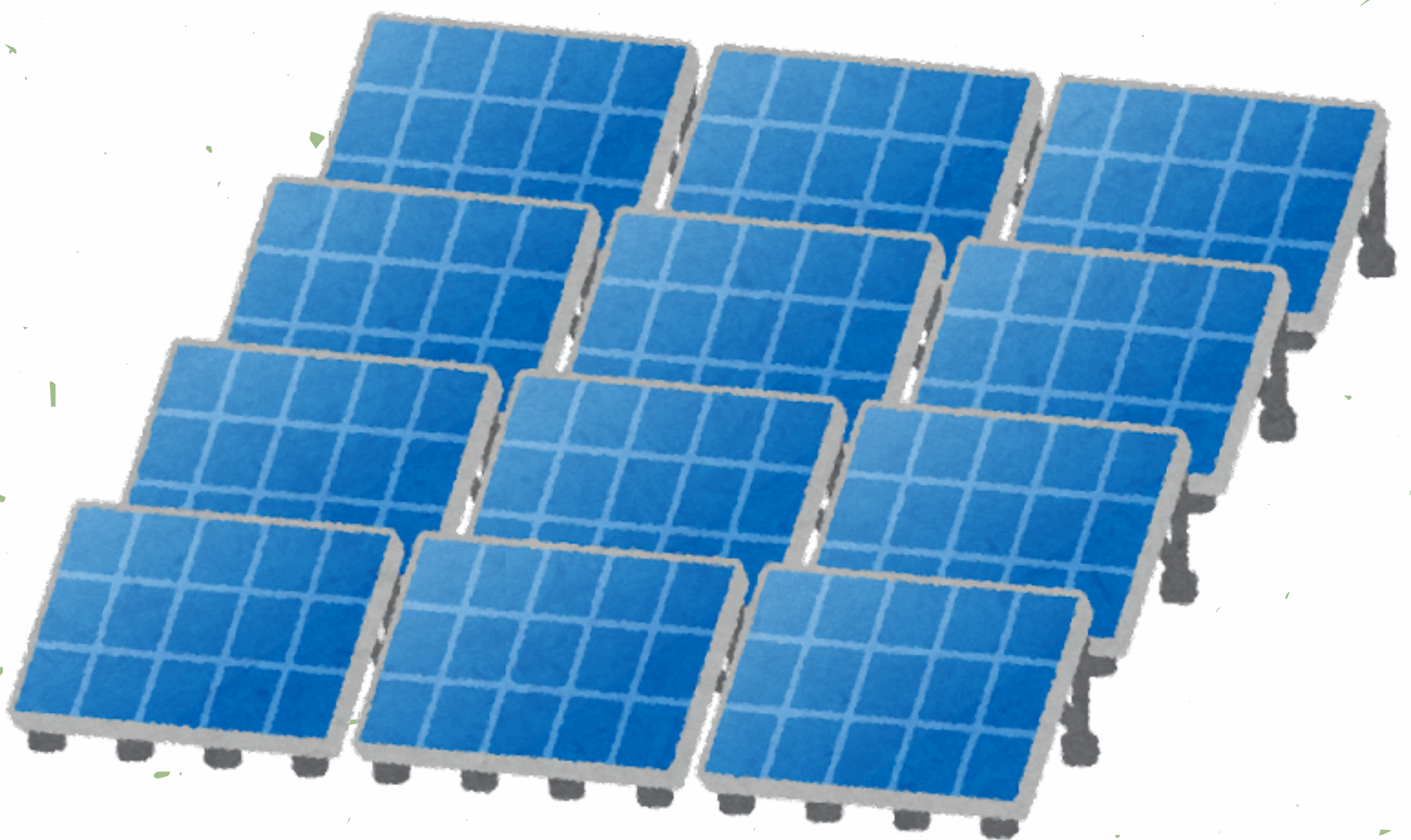
Energjia e rinovueshme është një nga zgjidhjet më të mira për të adresuar sfidat mjedisore dhe ekonomike që përballen komunat e vogla si Malisheva. Kjo lloj energjie përfshin burime të pastra dhe të pashtershme si energjia diellore, e erës dhe ajo nga burimet ujore. Ndryshe nga lëndët djegëse tradicionale si qymyri dhe nafta, energjia e rinovueshme nuk ndot ajrin dhe nuk kontribuon në ndryshimet klimatike.

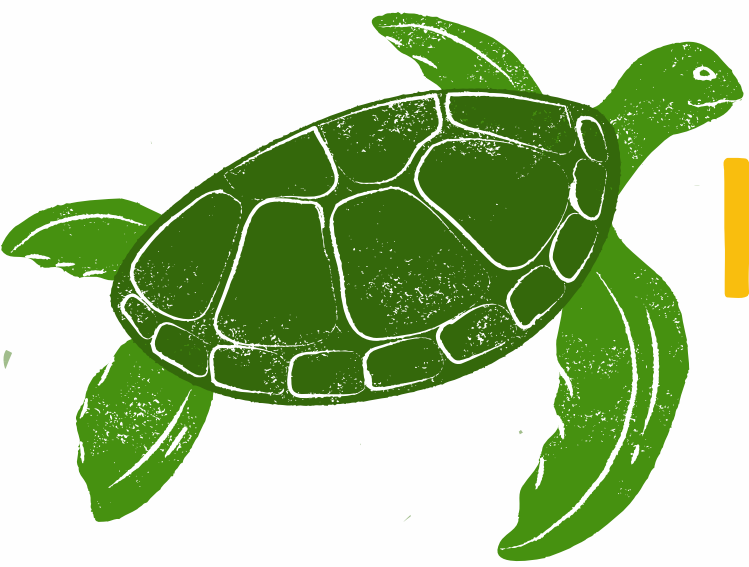
Në Malishevë energjia diellore ka një potencial të madh për zhvillim. Me diell të mjaftueshëm gjatë vitit, këto komuna mund të përfitojnë shumë nga instalimi i paneleve diellore në shtëpi, shkolla dhe ndërtesa publike. Kjo do të reduktonte varësinë nga burimet tradicionale të energjisë dhe do të ulte ndotjen.

Për më tepër, energjia e erës është një tjetër mundësi që duhet eksploruar. Në disa zona të këtyre komunave, erërat janë të mjaftueshme për të gjeneruar energji përmes turbinave të erës. Duke investuar në këto teknologji, komunitetet lokale jo vetëm që do të reduktonin ndotjen, por do të krijonin edhe vende të reja pune dhe mundësi për zhvillim ekonomik.

ENERGJIA E RINOVUESHME

Është e rëndësishme që qeveritë lokale të inkurajojnë dhe të mbështesin iniciativat për energji të rinovueshme përmes subvencioneve dhe lehtësirave të tjera. Edukimi i komunitetit rreth përfitimeve të energjisë së pastër dhe të qëndrueshme do të ndihmonte në përhapjen e këtyre teknologjive dhe në krijimin e një të ardhmeje më të qëndrueshme për të gjithë.

NDIKIMI I PLASTIKËS NË MJEDIS

Plastika është shumë e përdorshme në jetën tonë të përditshme, por ajo ka një ndikim të madh negativ në mjedis. Plastika nuk shpërbëhet natyrshëm dhe mund të qëndrojë në mjedis për qindra vite, duke ndotur tokën, ujin dhe ajrin. Kur mbeturinat plastike përfundojnë në det dhe oqeanë, ato shkaktojnë dëme të mëdha për jetën detare, si peshqit dhe breshkat, të cilat shpesh gjëlltisnin plastikën ose ngatërrohen në të.

Plastika gjithashtu lëshon kimikate të rrezikshme, të cilat ndotin mjedisin dhe rrezikojnë shëndetin e njerëzve dhe kafshëve. Për të reduktuar këtë ndikim, duhet të përdorim më pak plastikë në jetën tonë të përditshme. Zëvendësimi i qeseve plastike me ato të pëlhurës dhe përdorimi i shisheve të ripërdorshme janë hapa të thjeshtë që mund të bëjmë.

Riciklimi është gjithashtu i rëndësishëm për të zvogëluar sasinë e mbeturinave plastike. Duke ricikluar, mund të ripërdorim plastikën dhe të mbrojmë mjedisin. Në të njëjtën kohë, qeveritë dhe kompanitë duhet të promovojnë përdorimin e materialeve alternative dhe të qëndrueshme për të zëvendësuar plastikën. Nëse të gjithë kontribuojmë, mund të krijojmë një mjedis më të pastër dhe më të shëndetshëm për të gjithë.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

EC
MA NDRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISOR

CARITAS

Schweiz
Suisse
Svizzera
Suíça

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Republika e Kosovës
Republikë e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës
Republika e Kosovës

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambiental të të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "HAMDI BERISHA"

MALISHEVË, KOSOVO

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EKO SHKOLLA

- REDUKTO - RIPËRDOR - RIKIKLO -

EKO KLUBI

"KUJTIM KRASNIQI"

5

♦ Të dashur lexues,

Kjo është seria e pestë e buletineve mjedisore të eko-klubeve të shkollave të mesme nga Rajoni i Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës). Ky është buletini i parë informativ, i cili do të përmbajë mesazhe, intervista, ese, punime fotografi dhe shkrime të ndryshme mbi mjedisin dhe ndryshimet klimatike dhe njoftime mbi punën që po zhvillohet në këto tema nga eko-klubi i Qendrës së Kompetencës "Kujtim Krasniqi" dhe OJQ EC Ma Ndryshe në kuadër të projektit "ECO School".

Ky projekt do t'i njohë me konceptin "Eko Shkolla" 12 shkollat e rajonit të Jugut (komuna e Prizrenit, Mamushës, Rahovecit dhe Malishevës), përmes pilotimit të formave dhe metodologjisë për mbrojtjen e mjedisit me pjesëmarrje të gjerë të nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në kuadër të projektit ofrohet një model dhe metodologji që përdoret gjerësisht në vendet e zhvilluara, e cila po zgjerohet me shpejtësi edhe në vendet në zhvillim. Përvojat botërore tregojnë se shkolla ekologjike është një fenomen në rritje, e cila nxit të rinjtë të angazhohen në mjedisin e tyre duke u dhënë atyre mundësinë për ta mbrojtur atë në mënyre aktive.

Projekti po ashtu do të kontribuojë në Strategjinë e Mjedisit dhe Planin e Veprimit në Mjedis të Kosovës, duke rekomanduar zhvillimin e programeve për edukimin mjedisor në të gjitha nivelet (shkolla dhe universitete).

RRITJA E HAPËSIRAVE TË GJELBRA URBANE

Hapësirat e gjelbra janë pjesë shumë e rëndësishme e çdo qyteti, pasi ato ofrojnë një vend për relaksim, aktivitete fizike dhe mbrojnë mjedisin. Në komunën e Malishevës, urbanizimi dhe ndërtimi i vazhdueshëm kanë bërë që shumë nga këto hapësira të zvogëlohen ose të zhduken krejtësisht. Kjo jo vetëm që ndikon në cilësinë e ajrit, por edhe në cilësinë e jetës për banorët.

Hapësirat e gjelbra ndihmojnë në pastrimin e ajrit duke thithur dioksidin e karbonit dhe duke prodhuar oksigjen. Ato gjithashtu ndihmojnë në uljen e temperaturave në qytete, duke ofruar hije dhe freski gjatë ditëve të nxehta të verës. Për më tepër, këto hapësira janë vende ideale për të rinjtë që të mblidhen dhe të bëjnë aktivitete të ndryshme, duke u mbajtur larg nga teknologjia dhe duke i ndihmuar të qëndrojnë të shëndetshëm fizikisht dhe mendërisht.

Për të përmirësuar cilësinë e jetës në Malishevë, është e domosdoshme që të krijohen më shumë hapësira të gjelbra. Kjo mund të bëhet përmes mbjelljes së pemëve në rrugët e qytetit, krijimit të parqeve të reja dhe mirëmbajtjes së atyre ekzistuese. Gjithashtu, është e rëndësishme që të gjithë të ndërgjegjësohen për rëndësinë e këtyre hapësirave dhe të punojnë së bashku për t'i mbrojtur ato nga urbanizimi i tepruar.

Kujdesi për hapësirat e gjelbra nuk është vetëm detyrë e qeverive lokale, por edhe e secilit prej nesh. Ne mund të kontribuojmë duke mbjellë një pemë, duke ruajtur pastërtinë e parqeve dhe duke mbrojtur natyrën rreth nesh. Vetëm kështu mund të krijojmë një mjedis më të shëndetshëm dhe më të këndshëm për të gjithë.

RËNDËSIA E HAPËSIRAVE TË GJELBRA URBANE NË ZHVILLIMIN E QYTETEVE.

Dikur mendohej se pyjet dhe parqet duhej të ishin zona të mëdha. Fundja, pyjet kërkojnë hektarë të tërë hapësire, apo jo? Me planifikim të kujdesshëm, mini-pyjet mund të lulëzojnë në zona po aq të vogla sa një parking i zakonshëm ose një fushë tenisi. Kopshtet mund të mbillen në vende që shpesh anashkalohen për të krijuar pyje ushqimore në lagjet urbane.

Krijimi i më shumë hapësirave të gjelbra në zonat urbane jo vetëm që mund të shtojë bukurinë natyrore në qytete, por gjithashtu mund të përmirësojë shëndetin dhe mirëqenien e banorëve të tyre. Përveç kësaj, rritja e biodiversitetit në zonat urbane mund të ulë smogun dhe ndotjen e ajrit, të mbajë ujin e shiut dhe të kapë CO2.

Ideja e mini-pyjeve u konceptua nga Akira Miyawaki, një student i ri pasuniversitar në vitet 1950. Ai vuri re se pyjet e pjekura në Japoni kishin më shumë biodiversitet sesa kopshtet e peizazhuara. Pyjet e pjekura marrin shekuj për t'u rritur dhe kërkojnë hektarë tokë. Miyawaki u pyet nëse kishte një mënyrë për ta përshpejtuar procesin, për të inxhinieruar një pyll të pjekur që të rritet shpejt në një hapësirë të vogël.

Ideja e Miyawaki-t ishte e suksesshme. Duke zbuluar se cilat lloje ishin vendase në Japoni, ai arriti të zgjedhë pemë, shkurre dhe bimë barishtore që do të rriteshin natyrshëm në pyjet e vjetra. Nën kushtet e duhura, metodat e tij prodhuan pyje shpejt në hapësira të vogla – ndonjëherë në 1/10 e kohës që do të duheshin për një pyll të larmishëm të rritej natyrshëm.

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

EC
MA NDËRYSHE

AKTIVITETET MJEDISORE TË TË RINJËVE NË KOMUNËN E MALISHEVËS

PËRFSHIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISOR

CARITAS

Schwyz
Basel
St. Gallen
Soleure

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

Republika e Kosovës
Ministria e Arsimit, Rinisë dhe Sportit
Ministry of Education, Youth and Sports

Qëllimi i këtij dokumenti është që të avokohet për përfshirjen e këtyre aktiviteteve në planet zhvillimore të komunave.

Përmes këtij dokumenti, synojmë të forcojmë bashkëpunimin ndërmjet shkollave dhe komunave, duke promovuar edukimin dhe ndërgjegjësimin ambientat te të rinjtë dhe duke integruar idetë e tyre novative në strategjitë afatgjata të zhvillimit të qëndrueshëm të komunitetit.

Ky dokument, i cili përmban aktivitetet që duan të realizojnë nxënësit në fushën e menaxhimit të mbetjeve, burimeve ujore, cilësisë së ajrit, kursimit të energjisë dhe hapësirave të gjelbra, do të dorëzohet tek institucionet lokale.

Përfshirja e sugjerimeve të tyre në planet lokale do të jetë një hap i rëndësishëm drejt rritjes së përfshirjes rinore në vendimmarrje dhe në avancimin e zhvillimit të qëndrueshëm në komunat tona.

EKO KLUBI "KUJTIM KRASNIQI"

RR. HABIB BERISHA, LAGJJA E MIRËDITËS, MALISHEVË

Autor dhe botues: EC Ma Ndryshe
Rr. Fehmi Lladrovci Nr.94, Prizren & Rr. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 Nr.7,
Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 038 224 967

Ky buletin u realizua në kuadër të projektit "Ndikimi i Rinisë në Mjedis" - YENI, i cili bashkëfinancohet nga Agjencia Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim, Caritas-i Zviceran, Ministria e Zhvillimit Rajonal dhe implementohet nga OJQ EC Ma Ndryshe përmes projektit "ECO Schools".

EKO OKULLU

- TÜKETİMİ AZALT - YENIDEN KULLAN - GERİ DÖNÜŞTÜR -

EKO KULÜBÜ
"ATATÜRK"

5

Sevgili okuyucular,

EC, Kosova'nın Güney Bölgesi'ndeki ortaokulların eko-kulüplerinin çevresel bültenlerini yayınlamaya devam ediyor. Bu, çevre ve iklim değişikliği konusunda mesajlar, röportajlar, denemeler, fotoğraflar ve farklı konularda makaleler içerecek olan üçüncü bilgilendirici bülten olacak. Bu içerikler, Atatürk Lisesi'nin eko-klübü ve EC Ma Ndryshe Sivil Toplum Örgütü'nün "ECO Okulu" projesi kapsamında yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verecek.

Bu proje, "Eko Okul" kavramını Güney Bölgesi'ndeki 12 okula (Prizren, Mamuşa, Rahovec ve Malişeva belediyeleri) tanıttak ve öğrencilerin ve öğretmenlerin geniş katılımıyla çevreyi korumak için deneme şekilleri ve metodolojisi yürütecek. Proje kapsamında, gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan bir model ve yöntem sunulmaktadır, ve bu yöntem hızla gelişmekte olan ülkelerde de yaygınlaşmaktadır.

Dünya deneyimleri, ekolojik okulların gençleri çevreleriyle aktif bir şekilde ilgilenmeye teşvik eden, artan bir fenomen olduğunu göstermektedir. Proje aynı zamanda, Kosova'nın Çevre Stratejisi ve Çevre Eylem Planı'na da katkıda bulunacak ve tüm düzeylerde (okullar ve üniversiteler) çevre eğitimi programlarının geliştirilmesini tavsiye edecektir.

PLASTİK KİRLİLİĞİ: OKYANUSLARIMIZI VE EKOSİSTEMLERİMİZİ NASIL ETKİLİYOR?

Plastik kirliliği, günümüzde çevre için en büyük tehditlerden biridir ve özellikle okyanuslar ile deniz ekosistemleri üzerinde ciddi etkiler yaratmaktadır. Her yıl milyonlarca ton plastik atık denizlere karışmakta, bu da canlı yaşamını, ekosistem dengesini ve hatta insan sağlığını olumsuz etkilemektedir.

MIKROPLASTİKLER VE DENİZ CANLILARI ÜZERİNDEKİ ETKİLER:

Denizlere karışan plastikler zamanla parçalanarak mikroplastiklere dönüşür. Bu küçük plastik parçacıkları balıklar, deniz kuşları ve diğer deniz canlıları tarafından yenebilir, bu da besin zincirine karışarak daha büyük canlılara ve nihayetinde insanlara ulaşır. Mikroplastikler, canlıların sindirim sistemini tıkar, toksik maddeler taşır ve üreme gibi temel biyolojik işlevleri olumsuz etkileyebilir.

DENİZ EKOSİSTEMLERİNİN BOZULMASI:

Plastik atıklar, deniz tabanında birikerek mercan resifleri gibi hassas ekosistemlere zarar verir. Plastiklerin çevresel bozulma süreci çok uzun sürdüğü için, bu atıklar deniz yüzeyinde veya tabanında birikerek ekosistemlerin doğal yapısını bozabilir. Ayrıca, büyük plastik parçalarına dolanmış deniz canlıları yaralanabilir veya ölebilir.

DENİZ KUŞLARI VE DENİZ MEMELİLERİ İÇİN TEHLİKE:

Deniz kaplumbağaları, foklar ve balinalar gibi büyük deniz memelileri de plastik kirliliğinden ciddi şekilde etkilenir. Bu canlılar plastik poşetleri denizanası gibi yiyeceklerle karıştırarak yutabilir ve bu da boğulmalarına veya sindirim sistemi tıkanıklıklarına yol açabilir.

EKONOMİK ETKİLER:

Plastik kirliliği sadece çevresel bir sorun değildir; aynı zamanda ekonomik etkileri de vardır. Balıkçılık, turizm ve deniz taşımacılığı gibi sektörler plastik kirliliğinden doğrudan etkilenir. Kirliliğin temizlenmesi için harcanan milyarlarca dolar, bu alanlardaki ekonomik faaliyetleri olumsuz yönde etkiler.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:

Plastik kirliliğiyle mücadele için atılması gereken en önemli adımlardan biri, tek kullanımlık plastiklerin kullanımını azaltmak ve geri dönüşümü teşvik etmektir. Eğitim programları ve toplumsal farkındalık kampanyaları, bireyleri daha çevre dostu alternatiflere yönlendirebilir. Ayrıca, uluslararası iş birliği ile okyanus temizleme projeleri ve plastik üretiminin azaltılması, bu sorunun çözümüne büyük katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, plastik kirliliği küresel bir sorundur ve çözüm için hem bireysel hem de toplumsal olarak harekete geçmemiz gerekmektedir. Doğayı korumak, ekosistemlerin dengesini sağlamak ve geleceğimizi güvence altına almak için plastik kirliliğiyle mücadeleye her seviyede katkı sağlamak zorundayız.

PRIZREN BELEDIYESİNDEKİ GENÇLERİN ÇEVRE FAALİYETLERİ

Bu belgenin amacı, bu faaliyetlerin belediyelerin kalkınma planlarına dahil edilmesini savunmaktır.

Bu belge ile okullar ve belediyeler arasındaki iş birliğini güçlendirmeyi, gençler arasında çevre eğitimi ve farkındalığı teşvik etmeyi ve onların yenilikçi fikirlerini topluluğun sürdürülebilir kalkınma stratejilerine entegre etmeyi hedefliyoruz.

Öğrencilerin atık yönetimi, su kaynakları, hava kalitesi, enerji tasarrufu ve yeşil alanlar konularında gerçekleştirmek istedikleri faaliyetleri içeren bu belge, yerel kurumlara sunulacaktır.

Onların önerilerinin yerel planlara dahil edilmesi, gençlerin karar alma süreçlerine daha fazla katılım sağlaması ve belediyelerimizde sürdürülebilir kalkınmayı ilerletmek için önemli bir adım olacaktır.

EC
MA NDËRYSHE

**AKTIVITETET MJEDISORE
TË TË RINJËVE NË
KOMUNËN E MAMUSHËS**

PËRFBIRJA E KOMPONENTËS RINORE NË PLANET MJEDISORE

CARITAS Shërbime
Dijetare
Dijetare

YENI YOUTH
ENVIRONMENTAL
IMPACT

EKO KULÜBÜ "ATATÜRK" LİSESİ

MAMUŞA, KOSOVO

Yazar ve Yayıncı: EC Ma Ndryshe
Sk. Fehmi Lladrovci No.94, Prizren & Sk. Xhemajl Mustafa 9/1 LL-4 No.7,
Prishtinë

www.ecmandryshe.org

info@ecmandryshe.org

029 222 771 & 038 224 967

Bu bülten, "Çevrede Gençliğin Etkisi" projesi kapsamında hazırlandı - YENİ, bu proje İsviçre İşbirliği ve Kalkınma Ajansı, İsviçre Caritas, Bölgesel Kalkınma Bakanlığı tarafından ortak finanse edilen ve Sivil Toplum Örgütü EC Ma Ndryshe tarafından "ECO Okulları" projesi yoluyla uygulanan projedir.